

В. И. ЛЕНИН

ДЬАШ ЁСКЮРИМНИН
СОЮЗТАРЫНЫН
ЗАДАЧАЛАРЫ

*

ОЙРОТТЫН
ОБЛНАЦИЗДАТЕЛЬСТВОЗЫ
1940

Сирот.
3-31

В. И. ЛЕНИН

ДЫАШ ЁСКЮРИМНИН
СОЮЗТАРЫНЫН ЗАДАЧАЛАРЫ

*

ОЙРОТСКИЙ ОБЛАСТЬТЫН
НАЦИОНАЛЬНЫЙ ИЗДАТЕЛЬСТВОЗЫ
1940 дь



ЛЕНИНСКИЙ КОМСОМОЛДЫН ДЪОЛБАШТААЧЫ ЧОЛМОНЫ

17 дьыл мынан кайра, комсомолдын III-чи съездинде Ленин бойынын исторический куучынында „Дьашёскиюрюмнин союзтарынын“ задачаларын“ айтты. Бу дьакшынак куучында Ленин бойынын качанда чюм дьок дьарт сёзиле, комсомолдын действиязынын программазын кёп дьылдарга чокумдады.

Ол кюндерди сагыжыска алыналдар.

1920 дьыл. Тюндюк, кюмбадыш, тюштюк-кюмбадыш, кавказстын, кюнчыгыш фронттор. Ёштюлер Советский республиканы от курчула чундап орооннын дьюрегие—Москвага кирерге албаданып турлы.

Одырар немелер, дьылу кийимдер дьедикпес болды, транспорт комой иштеди, сыпной тиф улусты кырып турды. Ол ёй, „ишмекчилерге бюткюл неделелерге, эт ле ёскё продукталардан болгой болчок калаштанда юлебей турган ёй болгон. Ол ёйдё Ленинградтын ла Москванын ишмекчилерине, дьарымдай жмыхту, кара калашты фунттын сегизинчи юлюзинен“ юлеер арга болгон кюндерди дьакшы ёйгё бодойтон...“ (Сталин).¹

Коммунистический партия ишмекчилерди ле колкючиле дьаткандарды контрреволюцияла калганчы тартыжуга кычырып турган. Толку ээчий толку общий, партийный, профессиональный мобилизациялар болды. Ишмекчи класстын ла бистин партиянын дьюрюми бастыра талаларынан ачаналап турган, кийим дьок, дье дьеню аларына бюдюннп турган, дьуучылардын нургулай дьенюлериле курчаткан.

Большевистский „Правданын“ страницаларында, ёштюни калганчызын торт оодо согорына, кычырулар кандый бюдюмчилю дьаныланды. Московский советтин выборлары болгон кюндерде „Правда“ бичиген: „Бистин юстюбисте салактап турган дьаан коркудулу тюрегини Москванын колкючиле дьаткандары дьарт кёргилеп дьат. Ороонды дьаан коркудудан аргадап аларга дьаангыс ла коммунистический партия героический тартыжарына дьеткил

1. Ленин ле Сталин. Произведениялердин дьуунтызы, Т. III. стр. 580, Партиздат 1937 дь.

турумду, кючтү ыраакка кѣргюр, эркиндю болгонын .олор кѣр ю
турулар“.¹

1920 дь. 2 октябрда бу кату кюндерде, Свердловский универси
тетте комсомолдын' Бастыроссийский III-чи Съезди ачылды.

Зал дьок толо болды, кызыл столицанын' комсомолдоры-де
легаттар ла кѣп тоолу айылчылар ого бадышпай турды.

Залдын ачык эжигинде, Владимир Ильич кѣрюнерин сакыган
Группа комсомолдор каймыгыжып турдылар.

С“езд ачылды, дье Ленин эмдигенче дьок. Ораторлор уткуу
ду куучын айдарын баштадылар. Олорды асла кижин укты,—б
стыра санаалар капшайынча тѣрѣл Владимир Ильичти кѣри
угарга амадап турды.

Куучындап турган оратордын божобогон сѣстѣри уткуулда
дын дьотконына чѣтѣ берди. Сценада президиумнын столун
Владимир Ильич дьууктай базып дьатты. Качан уткуул кыйгыла
токтогон сонунда, бастыра тым турарда Ленин куучынын баштады

„Нѣкѣрлѣр, мен бюгюн коммунистический дьашѣскюримни
Союзынын тѣс задачалары керегинде темалу беседа эдерге к
юнзеп турум...“

Ленин не керегинде, кандый задачалар керегинде куучын
ды? Ачаналап турган городторго аш табары керегинде бе, Сове
ский орооннон чыгара сюрерге керек болуп турган, ак поля
тар керегинде бе?

Ол кюндерде партия ла комсомол бу чике керектю дьылбк
лерле дьаткан. III-чи Съездтин кѣп саба делегаттары, Ленин
комсомолдордын задачазы аш табары, белогвардеецтерди со
ры, фронтто тартыжары—деп, айдарын сакыган.

Ленинин гениальнозы, ол ажындыра ыраакка кѣрип, комсо
молдын дьолын, задачаларын кѣп он дьылдарга темдектегенинд
болуп дьат.

Ленин бойынын куучынын дьаныс дьерде туруп, ѳйлѣрд
бойынын заметкелерине кѣрип, дьобожынан баштады. Дье би
канча минут болгон сонунда, кандыйда сурак тургузала, сценаны
тюби дьаар кайра тескерледи. Ас ѳйгѣ унчыкпай турала, алд
дьаар арай дьюгюргендий, чыгып келип бѣкѣйѣлѣ каруун берди, о
колыла кезе дьанып карууны темдектеди.

Задача юренеринде болуп дьат. Эн учурлузы—юредю би
рин чыламыр дьок кѣптѣдеринде; строительствонун бастыра б
люктеринде дьенюни дьанысла юредю дьеткилдеер.

Хозяйствозы тюреген, тербезен Россияны хозяйствозы эн
озочыл техника электричество тѣзѣлгѣлю бай ороон эдер кер
деп, Ленин айткан.

Бу задачаны, дьанысла юредю билер кижин бюдюерге аргал
Юредю дьокко коммунизмды бюдюрип болбос.

„Коммунизмга юренип аларга биске не керек?“—деп, Владим
Ильич сурады. Тургузала бюткюл карууны берди: тегин книжны
юредю эмес...“ Коммунистический брошюралардан ла произведен

¹ „Правда“ 1920 дь. 18 февраль

елерден кычырып алган книжный юредю, иш ле тартыжу дьогынан негеде дьарабас, ол азийгы буржуазный общественый сранай дьескинчилю колбу дьок кеберин, азийда теория ла практика ортодо колбу дьок юзюк болгонун кендюктирер эди“.

Пролетариаттын улу башчызы дьашёскиримди сайыркарарынан адыктандырды.

Бис бастыразына дьединдибис, бастыразын билерибис, биске база юренер неме дьок деп, сананган улустан коммунисттер воспитывать эдип болбос. „Бойыннын, санаанды бастыра кижиге угу тапкан, дьединген, бастыра юредю байлыктарыла качан байдып алзан, дьанысла ол тушта коммунист болор аргалу болорын“.

Онын учун, ажындыра ак санаала теренжиде шююп юренери дьогынан, коммунистический лозунгтарды ла дьулма выводторды билип аларына ченежери ошондо дьаан коркудулу болор эди.

Азийдагы школ бастыра дьанынан таскамыр улус белетеп турум, кандыйла керектю бастыра юредюлерге юредип турум деп дьарттаган. „Бис билерибис, бу бастыра куурмак тегюн болгон:“ деп, Ленин айткан. Азийдагы школ классовый шююлтелю болгон. Ошондо бастыра юредю ле воспитание бийлеген класстын дьилбюзине баккан болгон. Ол, ишмекчилердин ле крестьяндардын дьаш юйезине, капиталистический строй бузулбас деп, куурмак санаа берерге, олардын санаазына буржуазный тезелгеге тындыарга амадаган.

Бис социалистический дьаны общество бюдюрп турубыс, айдарда, юредю ле воспитание азийдагы аайынча артпас учурлу.

Дье азийдагы зубрежка, муштра ла палочный дисциплиналу школды туура чачсабыста, бис ошон тузалу неле барын алар учурлу.

Ленин айткан— „Азийдагы муштранын ордына, бис албатынын юредюзинин бастыра суммазын бойыбыска аларга билерин тургузар учурлу, оны аларда, коммунизм, слерге кандый бир кычырып алган юредюдий эмес, дье бойыгар дьакшы шююп алгандый эмдиги ёйдёги юредю дьанынан дьазым дьок бюджетен вывод болгодый болзын“.

Дьашёскиюрюмнин союзтарынын задачы Лениннин кергениле— коммунизмга юренери, бойынан коммунист воспитывать эдери. Ленин бойынын куучынында, дьашёскиюрюмнин союзы бойына юреелей ишмекчилердин ле крестьяндардын бастыра дьашёскиюрюмин бириктирер учурлу— деп, канчала такып турумду айтты. Бастыра дьаш юйени коммунистический моральга воспитывать эдер керек. „Бу ёйдёги дьашёскиюрюмнин бастыра воспитаниези, образованиези, юредюзи кереги, олардо коммунистический мораль воспитывать эдери болзын.“

Ильич айткан— „Бис чагына болор нравственностько бютпей турубыс...“ Бистин нравственность пролетариаттын классовый тартыжузынын дьилбюзине багынган „Нравственность албаты

Бу куучында айдылган гениальный шююлтелер качанда ёчпёс Эмди, кёп дьылдар ёткён сонгында, Лениннин ёткюн сёстёрин кычырганда, озор азыйдагы чылап кёдюрип, дьаны дьенюлерге кычырат.

Ленин бойынын куучынын айтканнан бери, эки он дьылга дьук ётти.

Советский Союзтын ишмекчилери ле крестьяндары, коммунистический партияга баштадып, бойынын ороонынын бюдююзин башкаландырдылар, социалистический обществоны тёс нургулай бюдюрдилер.

Кёп миллион тоолу комсомол кёп дьюзюн государственный иштин школы болды—Ленин ле Сталиннин кёргюскенин бюдюрип, комсомол баштапкы ла экинчи бешдьылдыктардын дьылдарында социалистический строительство фронттында бойы чын мергендю отряд болгонун кёргюсти. Кёп мунг комсомолдор социалистический тёрёлдин знатный улустары болды.

Троцкистско-бухаринский корболордын каргышту бандазы комсомолды онын улу энези—коммунистический партиядан айрырга, комсомолды дьайрадарга ченешти. Ёштю агентураны калганчы тазылына дьетири кодорып, союзтан дьок эдерине, бис кажыла комсомолды ол ёштюни чечен, дьазу дьок учураткадый эдип, он катаптан артык идейно дьепсендирер учурлу.

Шак мунун учун дьашёскюримди кыялта дьок идейно дьепсендирери керегинде Лениннын дьакылтазы ондый дьаан учурлу.

Комсомольский активтын кезик бёлюги, быт (дьюрюм) кажы ла кижинин, арудан ару, танынан бойынын кереги, ого коллектив аржамык болбос учурлу деп, дьастыра шююгенин, ёштюлер кезик активистарды морально дьайрадарына элбек тузаландылар. Ондый шююлте партийный шююлте эмес деп Лениннин сёстёри, база катап дьарттап айдат. Коммунистический мораль керегинде онын заветтери комсомолец политикада ла бытта кристалль ошкош ару, принципиальный болорун некеп дьат.

Лениннин куучынынан кажыла комсомолец ойгордын туузылбас кладын табат. Мында Лениннин комсомолго, заветтери бар. Бу ёлюм дьок куучыннын кажыла строказында комсомолго коммунистический партиянын ла бистин улу башчыларыбыс—Ленин ле Сталиннин бюдюзине келишкек ада кичемел ле сююмчи шинген.

*„Комсомольский правда“ №—227
2 октябрь 1937 дь.*

**Россиянын коммунистический дьашёскёрюминин
союзынын III—чи Бастыраоссийский
съездинде айткан куучын**

2 октябрьда 1920 дь.

Нёкёрлөр, мен бюгюн коммунистический дьашёскёрюминин Союзынын тес задачалары кандый, ого колбой—социалистический республикада дьашёскёрюминин организациялары кандый болотуны керегинде беседа ёткюрерге кююнзеп турум.

Коммунистический общество бюдюреринин чокумду эн дьаан задачазы дьашёскёрюминин алдына чике турган керегинде бу суракка токтоп, анчадала адьарыыр керек. Капиталистический обществодо воспитывать эдилген юе ишчилер, дьакшы учуралды, азыйгы эксплуатация тезёлгёлю капиталистический быттын (дьорюм дьадыннын) тезёлгёзин дьогылтар задачаны бюдюрер аргалу. Ол, дьакшы учурларда, пролетариатка ла колкючиле дьаткан класстарга дьанды бойынын колына тударына большту обществоны тезёёр задачаны, кижилер ортодо эксплуататорский отношение дьок, дьаны условияда ишке дьаны кирип турган ёйгё строить эдерине арга болгодый бек тезёлгёни бюдюрер аргалу.

Дьашёскёрюминин задачалары керегинде суракты шакла бу шююлте аайынча кёрип, мен бу задачалар бастыра дьашёскёрюминин ле коммунистический дьашёскёрюминин союзынын база ёске кандыйла организациялардын задачазы деп мен айдар учурлу, чокумдап дьаныс сёслё айтса: задача юренеринде болот.

Дьарт, бу дьюкле „дьаныс сёс“. Ол энле учурлу, энле дьаан сурактарга —неге юренер, канайып юренерине кару бербей дьат. Бастыра керек, азыйдагы капиталистический обществоны солырыла кожо коммунистический общество бюдюрер дьаны юеелердин юредюзи, воспитаниези ле образованиези эски болбос учурлу болгонында. Дьашёскёрюминин юредюзи, воспитаниези ле образованиези биске азыйдагы общество артырган материалдан башталар учурлу.

Коммунизмды бис, биске азыйдагы общество артырган юредюдин, организациянын ла учреждениенин дьанысла бастыра суммазынан ла албатынын бар кючинен ле средствозынан бюдюрер аргалу. Дьашёскёрюминин юредюзин, организациязын ла воспитаниезин дьанысла башкаландырып, бис дьаш юенин кичеенгенинин бюдюрери азыйдагыга тюней эмес общество, эмезе коммунистический общество бюдюрерине дьединер аргалу.

Онын учун дьашёскюримди, ол коммунистический дьашёскюрим деген адын чынла бюдюрерге кююнзеп турган болзо, бис дьашёскюримди неге юредер, дьашёскюрим канайта юренер, оны ол бистин баштаганыбысты дьетири бюдюргедий дьазагадый эди, бис канайта белетеер керегинде суракка токтоп, дьакшы шююр, керек.

Эн баштапкы, сранайла учурлу кару, дьашёскюримнин союзында коммунизмга кёчёр кююндю бастыра кандыйла дьашёскюрим коммунизмга юренер учурлу деп мен айдар учурлу.

Дье, „коммунизмга юренер“ деген бу сурак ёткюре общий. Коммунизмга юренип аларга биске не керек? Коммунизмнын юредюзине дьединер керегинде бис бастыра юредюлердин суммазынан нени билип алар учурлу?

Качан коммунизмга юренер задача дьастыра тургузылганда, эмезе оны ёткюре дьаныс келтегейлей билгенде, табылар кёп коркудулар бисти мында дьалтандырат.

Коммунизмга юренери—коммунистический учебниктарда, брошюраларда ла трудтарда салылган юредюнин бастыра суммазын билип алары деп, энге баштап кижинин бажында санаазына кирет. Дье коммунизмга юренерин онойып дьартаганы ёткюре кату дьедикпестю болор эди.

Коммунизмга юренип алары дьанысла коммунистический трудтарда, книжкаларда ла брошюраларда салылганын билип аларында болгон болзо, ол тушта бис коммунистический тоолоночыларды эмезе кёёрёмдёрди дьенил бюдюрюп алар аргалу болор эди бис ондый болгоны дезе биске кайдала дьаантайын каршу ла коромды дьетирер эди, не дезе, ондый улус, коммунистический книгаларда ла брошюраларда салылганына юренип, кычырып алала, бастыра ол юредюлерди бириктирерин билбес эди, коммунизм некеп турганынча иштеглеп болбос эдилер.

Азыйдагы капиталистический обществодон биске арткан эн дьаан дьамандардын ла дьеткерлердин бирюзи—книга практический дьюрюмнен чек айрылганы, не дезе бистен бастыра сранайла дьараш бюдюлю бичилген книгалар бар болгон, ол книгалар кёп учуралда сранай дьескинчилю куурмакту болуп, биске коммунистический общества мекелю дьарттаган. Онын учун дьанысла книгалардан коммунизмга юренери сюрекей дьастыра болор эди.

Эмди бистин куучындарыбыс ла статьяларыбыс кюн сайындагы бастыра кандыйла иштериле колбулу болуп турганы керегинде, бистин куучындарыбыста, статьяларыбыста азийдагы коммунизм керегинде айдылганы тегинле такып айдылган эмес. Коммунизмды иш дьогынан, тартыжу дьогынан, дьанысла коммунистический брошюраларданла билери негеде турбас, ненин учун дезе, ол азийдагы чылап теорияла практика ортодо юзюкти, азийдагы буржуазный обществанын сранайла дьескинчилю бюдюзю болгон азийдагы юзюкти кёндюктирер эди.

Бис дьанысла коммунистический лозунгтарды билерин башта-

ган болзобус, оноңдо дьаан коркудулу болор эди. Бис бу коркудуны бойынын ёйинде билип албаган болзобус бис, бастыра ижибисти бу коркудуны дьогылтарына башкарбаган болзобус, ол тушта дьарым миллион, эмезе миллион улус, дьиит уулдар ла кыстар коммунизмга юренген ондый юредюнин кийвинде бойлорын коммунисттер деп аданып, коммунизм керегинде дьанысла дьаан коромды дьетирерлер эди.

Мында бистиг алдыбыска, коммунизмга юренери керегинде бу мунун ончозын бис канайып бириктирер учурлу? Азыйдагы школдон азыйгы наукадан бис нени алар учурлу? — деп, сурак турат.

Азыйдагы школ, бастыра дьанынан образованный кижидьорерге турум, кандыйла бастыра наукаларга юредип турум деп угузып туратан. Бис билерибис, мунун бастыразы куурмак болгонун, не дезе, бастыра обществодо улус класстарга эксплуататорлорго ло базындьоргандарга белюнер тезегелю тудылып турган. Айдарда, азыйдагы школ бастыра классовый санаала ченип калган болгондо, ол юредюни дьанысла буржуйлардын балдарына берген. Онын кажыла сези буржуйлардын дьилбюзин келиштире дьазалган болгон.

Ол школдордо ишмекчилердин ле крестьяндардын дьаш юезин анча воспитывать этпеген, канча оморды ол ок буржуйлардын дьилбюзине келиштире тазыктырган ол, оморды бойына дьарамыкту, бойына астам дьетиргедий, база онын амырын ла иш этпезин тьюметпес кулдар воспитывать эткен. Онын учун бис азыйгы школды дьаратпай, оноң биске чын коммунистический общество дьорюп аларына дьюкле керектюзин айрып аларга задача тургустыбыс.

Мында мен, дьаантайын угулып турар, кеп учуралда сранай тескери шююрине апарып турар азыйгы школдын тегиндеп, бурулап турарына дьууктап турум.

Азыйдагы школ юредюнин школы, муштранын школы зубрежканын школы, дежет. Онызы чын, дье кандыйда болзо, азыйдагы школо биске тузалу не бар болгон, коомойы незинде болгон анылаарга керек, коммунизмга неле керектюзин оноң талдап аларын билер керек.

Азыйдагы школ юредюнин школы болгон деп айдыжат, ол улусты баш эдиредер, дьиит юени чиновниктердин бир тюней ранжирина экелер кеп дьюзюн кереги дьок, артык ёлю юредю билерине албадаган, албатынын юредюзи дьединип алганын билип албайла, коммунист болуп алар арга бар деп шююнген болзогор, слер дьаан дьастыра эдер эдигер. Коммунизм бойы онын эеченизи болуп турган, юредюнин суммазын билип албай, коммунистический лозунгтарды, коммунистический юредюнин выводторын билип алза дьеткил деп сананары дьастыралу болор эди.

Албатынын юредюзинин суммазынан коммунизм канайда талбылганынын дьозогы марксизм болуп дьат.

Коммунистический теория, коммунистический юредю, анча

дала, Маркстын бюдюрген юредюзи, канайып ол марксизм юредю XIX чактагы гениальныйда болзо, сок дьаныс социалисттин произведениези болуп артпай, канайып ол юредю капитализмла удурлаштыра бойынын тартыжузында ол юредюни ёткюрип турган бастыра телекейде миллиондор ол пролетарийлардын юредюзи боло бергенин слер кычырганыгар, уканыгар.

Дье слер, Маркстын юредюзи ненин керегинде сранайла революционный класстын миллиондор, он миллиондор тоолу дьоректерин бойына тартып алар аргалу болды деп, сурак тургускан болзогор, — Маркс капитализм ёйдёги албатынын юредюзинин бек тёзёлгёзине таянган керегинде, албатылардын обществозы дьаранар закондорын дьарттап алала, Маркс коммунизмга апарып дьаткан, капитализм дьазым дьок дьаранарын билди, анчадала ол оны азыйдагы науканын бастыра дьедингенин дьеткил билип алганынын болыжыла, капиталистический обществоны сранайла чикелеп, сранайла чокумдап, сранайла теренжиде дьартталган керегинде — деп, слер бир кару алар эдигер.

Албаты обществонын неле бастыра дьед ингенин бирде пункт адьару дьогына артырбай, ол критический катап дьазады. Албатынын санаазыла дьазалган неле бастыразын дьанырта дьазаары, ишмекчилердин движениезинде шигдеп, критикаларды, буржуазный тужакка тужаткан буржуазный предрасудкала колбулу болгон улус бюдюрп болбогон, выводторды бюдюрди.

Муны билип турар керек, темдектезе, качан бис пролетарский культура керегинде куучын тушта, ундубас керек. Албатынын ёзюмиле бюткен культураны дьанысла чокумдап дьарт билзе, оны дьанысла дьанырта дьазаза пролетариаттын культуразын бюдюрер аргалу — онойып дьарттап билери дьогынан бис бу задачаны бюдюрп болбозыбыс.

Пролетариаттын культуразы билбес дьерден чыгып келген эмес, бойлорын пролетариаттын культуразынын устары деп аданган улустын сананып тапканы эмес. Бу кёдюрези тёгюн. Пролетариаттын культуразы албаты капиталистический обществонын, помещичий обществонын, чиновничий обществонын базычыгында бюдюрген юредю азыгынын законкемдю дьарана ёскёни болор учурлу.

Бу дьолдор ло дьолычактар ончозы, Маркс дьанырта дьазан политический экономия, биске албатынын обществозы неге келерин, класс тартыжуга кёчёрин, пролетарский революция башталып кёргюскени чилеп, пролетариаттын культуразына¹ дьууктаткан, дьууктадып дьат, мынанда ары дьууктатканча.

Дьашёскюрюмнин представительдеринин ортодо ло дьаны юредюнинг кезик коруучыларынын ортодо, азыйгы школго, азыйгы школ зубрежканын школы болгон деп, табарглап турганын кёп учуралда уканыбыста, бис олорго, азыйгы школдо неле дьакшы болгонын бис алар учурлу деп, айдадыбыс.

1) Бичигенинде дьастыра болгон аайы бар: „пролетариаттын диктуразына“ Ред.

Азыйгы школдон, оннын тогызы кереги дьок, оннын бири бул-
такту дьаш кижинин санаазын чайыдар ёткюре кёп дьюзюн юре-
дюлерди бис албас учурлу, дье онызы бис дьянысла коммунистиче-
ский выводторло болорзынары ла дьянысла коммунистический
лозунгтар юренип алары эмес. Оныла коммунизм бюдюрп бол-
бозын. Качан бойыннын санаанды албаты бюдюрген юредюнин
бастыра байлыгыла байыдып алзан дьюкле, дьяныс ол тушта
коммунист болуп аларын.

Биске зубрежка керек дьок, дье биске кажыла юренип турган
кижинин санаазынан тёс темдектерде кенидип дьярандырарга
керек, онызы дьок коммунизм курула кей болор, курула дьяр
(вывеска) болор, коммунист алынган бастыра юредюзин сагыжын-
да дьянырта иштебесе куру кёёрём болор. Слер оморды дьяныс-
ла билип алар учурлу эмес, дье оморды, бойыгардын санаалар-
ды, кереги дьок, дьюкпюринле толтырбагадый эдип, критический
кёргёдий билип. эмдиги образованный кижиди онызы дьок болбос,
оны бастыра темдектерди билгениле байыдар керек.

Коммунист кату, уур, дьяан иш бюдюрбей, бойы критичес-
кий кёрёр учурлу темдектерди дьярттап албай, дьянысла белен
выводторды билип алганыла тёзёлгёлёнип, коммунизмла макта-
нарга саназа, ондый коммунист сюркей ачулу болор эди. Оной-
ып калай кёрёри сранай каршулу болор эди. Мен бойымла ас бит-
лип турганымды билзем, кёпти билерге дьединер эдим, дье мен
коммунист, меге бек нениде билери керек дьок деген кижиден
коммунистка тюней неме болбос.

Азыйдагы школ капиталисттерге керектю кулдар бюдюрп тур-
ган, азыйдагы школ науканын улустарынан, капиталисттерге
дьярамыкту бичиир, куучындаар учурлу эткен, айдарда бис оны
дьогылтар учурлу. Дье бис оны дьогылтар учурлу. оодор учур-
лу болзобыс, бис онон албаты улуска керектю неле дьууп алга-
нын албас учурлу болуп туру ба?

Капитализмга дьазымы дьок керек болгон, коммунизмга не-
керек болуп турганын бис анылаарга билер учурлу эмес болуп
туру ба?

Буржуазный обществоло кёптёрдин табына дьярабас ёткюр-
лген, азыйдагы муштранын ордына, бис дьяан ороонго чачылган,
ооктолгон, башка аныланган миллиондордын, дьюс миллиондор-
дын табынан бир бюдюрп алары керегинде, азыйдагы общес-
твонны дьяман кёрёриле дьяалтамыр дьогын билерин ол тартыжуга
кючин бириктирип организовать эдерине белен болорын бирик-
тирип турган ишмекчилердин ле крестьяндардын сознательный
дисциплиназын тургузып дьядыбыс, не десе бу бириктирген тап дьог-
гынан бис дьазым дьок оодо соктырарыбыс. Мындый биригю
дьогынан, ишмекчилердин ле крестьяндардын мындый сознатель-
ный дисциплиназы дьогынан бистин керек ижемчи дьок. Муны-
зы дьогынан бастыра телекейдин капиталисттерин ле помещик-
терин бис дьенип болзобыс. Бис фундаментти де тыныда кон-
дырып болзобыс, ол фундаментке, коммунистический дьяны

общество бюдюрп алардан болгой.

Азыйдагы школды дьаратпай, азыйдагы школды чике законный кыялта дьок дьаман кёрип, азыйдагы школды оодорго белен турганын дьарадып, бис дьарт билер учурлу, азыйдагы юредюнин, азыйдагы зубрежканын, азыйдагы муштранын ордына бис албатынын юредюзинин бастыра суммазын бойыбыска аларга билерин тургузар учурлу, оны аларда, коммунизм слерге кандый кырып алган юредюдий эмес, дье бойыгарга дьякшы шююп алгандый, эмдиги ёйдёги юредю дьанынан дьазым дьок бюджетен вывод болгодый болзын.

Качан бис коммунизмга юренер задача керегинде куучындаганыбыста тёс задачаларды шак мынайда тургузар керек. Муны слерге дьартаары керегинде, ол ок ёйдё, канайып юренер, суракка дьууктап, мен практический темдек аладым. Бистин алдыбыска, республиканы корулар, орооннын военный задачаларын ээчий тургузала, хозяйственный задачалары турарын слер ончогор билип дьадыгар.

Промышленностьы ла дьер ижин дьарандырып албайынча, коммунизмды бюдюрп болбозын бис билерибис, дье олорды азыйдагы аайынча дьарандырап эмес. Олорды науканын калганчы ёйдё дьедингени аайынча бюдюрген тёзёлгёлю дьарандырап керек. Ол тёзёлгё электричество болгонын слер билеригер, качан бастыра ороон, промышленностьын ла дьер ижинин бастыра бёлюктери электричествоволонзо, качан слер бу задачаны бюдюрзегер, дьанысла ол тушта слер бойыгарга, азыйдагы юйе бюдюрп болбос. коммунистический обществоны бюдюрп аларыгар.

Слердин алдыгарда бастыра ороонды хозяйственный дьарандырап, дьер ижин ле промышленностьы бу ёйдёги наука, техника ла электричестводо турган бу ёйдёги техника тёзёлгёлю дьанырта организовать эдер, орныктырап задача туру.

Электрификацияга бичик билбес улус дьарабазын ла ого тегинле бичик билери ас болгонын слер дьякшы билип дьадыгар. Мында электричество не ол болгонын билери ас, оны промышленностько ло дьер ижине, база промышленностьын ла дьер ижинин анылу бёлюктерине техниканы дьарадарын билерге керек. Ого бойлары юренип аларга, ого бастыра колкючиле дьаткан ёзюп турган льяш юйени юредерге керек.

Кажыла сознательный коммунисттин алдында турган база дьашёскиюримнин коммунистический союзына бойынын керегиле партияга коммунизмды дьазаарына болужатан, бастыра юйеде коммунистический обществоны бюдюрерине болужатан задачаны бойына алынганын дьарт билип, бойын коммунист деп бодонуп турган, кажыла дьийт кижинин алдында турган задача бу. Оны дьанысла бу ёйдёги юредю тёзёлгёлю ол бюдюрп алары аргалу болгонын, дье бу юредюни ол билбезе, коммунизм тегинле кююнзегени болуп артарын ол билип алар учурлу.

Озолой ёткён юйенин задачазы буржуазияны антарары болгон. Ол туштагы дьаан задача буржуазияны критикалайтаны,

албаты оны дьаман кёрёрин тын'ыдары, классовый санааны тын'ыдары, бойынын' кючин бириктирерин билери болгон.

Дьан'ы юйенин' алдында онон' чюмдю задача туру. Ишмекчилердин'—крестьяндардын' дьан'ын капиталисттер табарарынан' ко-руурга бойыгардын' кючигерди бириктирер учурлу болгоныгар ас. Муны слер бюдюрер учурлу. Муны слер дьакшы билип алдыгар, муны кажыла коммунист чокум билип дьат. Дье будьеткил эмес.

Слер коммунистический общество бюдюрер учурлу. Иштин' баштапкы дьарымы кеп дьанынан' бютти. Эскирген, оны оодорго керегинче, оодылды, ол оны чогулган оодыктар эдеринче, чогулган оодыктар болуп калды. Дьер кыртыжы аруталды, ол кыртышта дьит коммунистический юйе коммунистический общество дьазаар учурлу.

Слердин' алдыгарда строительство эдер задача, слер оны, бу ёйдёги бастыра юредюни билип алзагар, коммунизмды белен юренип алган формулдардан, дьептёрдён, рецептерден, предписание-лерден, программалардан слердин' чике ижигерди бириктирер, тюрю эдерине кечирерин, коммунизмды слердин' практический иштеригердин' башкарылтазына кечирерин билер болзогор, дьангыс бюдюреригер.

Слер бастыра дьит юйени юредеринде, воспитывать эдеринде, кедиреринде башкарынатан слердин' учурлу задачалар бу. Миллиондор тоолу строительдер ортодо, слер коммунистический обществонын' эн баштапкы строительдери болор учурлу, кажыла дьит кижиге, кажыла дьит кыс ондый болор учурлу.

Бу коммунизмын' строительствозына ишмекчилердин' ле крестьяндардын' бастыра дьаш ёскюримин тартып албазагар, коммунистический обществоны слер бюдюрбезигер.

Коммунизмга бис канайып юредер учурлу, бистин эп—аргабыстын аныланары неде болор учурлу деген сурактарга мен мында естественно дьууктап дьадым.

Мында мен эн озо коммунистический мораль керегинде суракка токтойдым.

Слер бойыгардан коммунисттер воспитывать эдер учурлу. Дьаш ёскюрюмнин' союзынын' задачазы—бойынын' практический ижин ол дьашёскюрюм юренип, организоватся эдип, биригип, тартыжып тура, кейынан коммунист воспитывать эткедий база оны башчы эдип кёргөндөр бастыразы бойлорынан коммунист воспитывать эткедий эдип тургузары. Бу ёйдёги дьашёскюрюмнин' бастыра воспитание, образование, юредю кереги ого коммунистический мораль воспитывать эдери болор учурлу.

Дье коммунистический мораль бар ба? Коммунистический нравственность бар ба? Бар, кеп учурларда бисте бойыбыстын мораль дьок деп бодойдылар, сранай кёбизинде буржуазия бисти бистер коммунисттер кандыйла моральды дьаратпай турган деп бурулайдылар. Мунызы шююлтени солуур, ишмекчилердин' ле крестьяндардын' кёзине кумак чачар эп.

Бис кандый шююлтелю моральды ла нравственностьты дьаратпай турубус?

Кудай дьякыганынан чыгып туру деген буржуазия дьярлыктап туратан шююлтелю нравственностьты. Бу дьянынан бис кудайга бютпей турубус деп айдып турубус, кудай адынан абыстар, помещиктер, буржуазия бойларынын эксплуататорский дьялбизин ёткюрери керегинде, куучындагандарын бис дьярт дьякшы билип турубус. Олор бу моральды нравственностьтын дьякарганынан чыгарары ордына кудай дьякарганынан чыгарары ордына, олор оны эмезе идеалистический ле дьярымдай идеалистический фразалардан чыгардылар, онызы базада дьяантайын кудай дьякарганына сюркей тюнейлеш болды.

Албатынын класстын шюлтезинен алылган эмес, кандыйла нравственностьты бис дьяратпай турубус. Бу помещиктердин ле капиталисттердин дьялбюзи учун ишмекчилерди ле крестьяндарды санаазын чайыдып мекелеген куурмак деп бис айдып турубус.

Бистин нравственность пролетариаттын классовый тартыжузынын дьялбюзине толо бактырылган деп айдып турубус. Бистин нравственность пролетариаттын классовый тартыжузынын дьялбюзинен чыгып дьат.

Азыйдагы общество помещиктер ле капиталисттер бастыра ишмекчилерди ле крестьяндарды база нар тезёгёлю болгон. Биске оны осдорго олорды антара чачарга керек болды, дье оны бюдюрерге биригери керек болды. Онойып биригерин кудайчак бюдюрбес.

Онойып биригерин дьянысла фабриктар, заводтор юредилген азыйгы уйкудан ойгузылган пролетариат бюдюрерге аргалу. Бу класс бюткенле кийинде массовый движение башталып сранайла уян ороондордын бирузинде, бастыра телекейдин буржуазиязынын арадузынан бойын юч дьял коруп тартышкан ороондо пролетарский революция дьеню алганын кёрип турубус.

Пролетарский революция бастыра телекейде канайып ёзюп турганын кёрип турубус. Ондый бириккен кючти дьянысла, ооктолгон, чачылган крестьянствоны ээчиткен, эксплуататорлордын бастыра арадаганына чыдашкан, пролетариат бюдюрер аргалу болды деп, биске эмди ченемел тезёлгёлю айдып туры. Дьянысла бу класс колкючиле дьаткан албатыга бек биригерге, коммунистический обществоны учына дьетице корул, тыныда орныктырып, учына дьетице бюдюрюп аларга болуш берер аргалу.

Шак мунын учун бис айдып дьядыбыс: албаты обществонун тыш дьянынан алган нравственность биске дьок, ол меке. Биске нравственность пролетариаттын классовый тартыжузынын дьялбюзине бактырылган.

Бу классовый тартыжу не учурлу? Ол—каанды антарары, капиталисттерди антарары, капиталисттердин классын дьогылтары.

Класстар дегени не? Ол обществонун бир бёлюги база бирузинин трудын мензинери.

Обществонун бир бѣлюги бастыра дьерди мензинген болзо, мында помещиктердин ле крестьяндардын класстары бар. Обществонун бир бѣлюгияде фабриктар, заводтор бар, акциялар ла дѣежѣлѣр бар, база бирюзи ол фабриктарда иштеп турган болзо, —мында капиталисттердин ле пролетариаттын класстары бар.

Каанды сюрин салары уур эмес болгон—ого тоолула кюндер керек болды. Помещиктерди де сюрери сюрекей уур эмес болды, оны тоолу айларга бюдюрер аргалу болды, капиталисттерди де сюрери уур эмес.

Класстарды дьогылтары чик-дьок уур, эмдигенче ишмекчилерге ле крестьяндарга бѣлюнери артты. Крестьянин ағылу участок дьерге отырып, бойына артыкту аш мензинген болзо, эмезе, ол аш ого до, онын малына да керек дьок болуп турарда арткан бастыразында аш дьок болуп турза, крестьянин эксплоататор боло берет. Ол бойына канчала кѣп аш артырза ого анча астамду болор, ѳскѣлѣри ачаналагайла: „Олор канчала тын ачаналаза мен бу ашты анча баалап садарым“.

Ончозы бир общий планла, общий дьерде, общий фабриктарда ла заводтордо, общий эжиле иштеер керек. Муны бюдюрери дьенил бе? Мунда керекти, каанды, помещиктерди ле капиталисттерди сургени чилеп дьенил бюдюрин болбозын слер кѣрип дьадыгар. Мунда пролетариат, арткандарынын тюрегениле дѣежѣ дьууп дьаткан бай крестьяндардын мойножорын дьогылтарга крестьяндардын колкючиле дьаткан бѣлюгин дьангырта воспитывать эдип, юредип, олорды бойына тартып алар керек.

Айдарда, пролетариаттын тартыжар задачазы, бис каанды антарганысла, помещиктерди ле капиталисттерди сургенисле божоголок, оны дьетири бюдюреринин задачазы, бис пролетариаттын диктатуразы деп адап турганыбыста болуп дьат.

Классовый тартыжу ѳткѣнчѣ; ол дьанысла бойынын кеберин солыды. Бу—азыйдагы эксплоататорлор ойто келбези учун, карануй, чачыны крестьян албаты бир союзка биригери учун, пролетариаттын классовый тартыжузы. Классовый тартыжу ѳткѣнчѣ, бистин задачабыс--бастыра дьилбюлерди бу тартыжуга бактылары.

Бис бойыбыстын коммунистический нравственностьты бу задачага бактырып турубис. Бис айдадыс: нравственность—ол азыйдагы эксплоататордын обществозын оодорына ла бастыра колкючиле дьаткандарды, коммунистический обществоны бюдюрин турган пролетариатка кюреелей бириктирип турган неме.

Коммунистический нравственность--тартыжу учун турган, колкючиле дьаткандарды кандыйла эксплоатацияла, кандыйла оок собственностью тартыжарына бириктирип турган нравственность, не дезе, оок собственностью бир кижинин колына бастыра обществонын кючиле бюдюрюлгенин берип дьат.

Бистин дьер текши собственностью деп бодолып дьат.

Дье бу текши собственностью мен бир кезек алып, ого бойымга керегинен эки катап кѣп аш эдип, артык ашла спекулировать эдип турзам? Аштап тургандар канчала кѣп болзо, ан-

ча кѣп баа берерлер деп шююзем? Ол тушта мен коммунистке тюней эдип турум ба?

Дьок, эксплуататорго, собственникке тюней. Муныла тартыжар керек.

Мунайда артырар болзо, азыйдагы революцияларда канчала катап болгоны чылап, бастыразы капиталисттердин дьянына ла буржуйлардын дьянына кайра барар. Капиталисттердин ле буржуйлардын дьяны катап орныкпазын деп, онын керегинде торгашествого дьяй бербес керек, кезик анылу улус ёскёлёринен астамдабас эдер керек, онын керегинде бастыра колкючиле дьаткандар пролетариатка биригип, коммунистический общество бюдюрер эдер керек.

Коммунистический дьяшёскюримнин союзынын ла организацияларынын тѣс задачазынын дьяан учуры мында болот.

Азыйдагы общество эмезе сен кижн тоноорун, эмезе ол сени тоноор, эмезе сен кижиге иштеерин, эмезе ол сего иштеер, эмезе сен кулданагы, эмезе сен кул болор принципта тѣзёлгёлю болгон. Ол обществодо воспитывать эдилген улус энезинин сюдиле эмезе кулданагы, эмезе кул, эмезе оок собственник, оок служащий, оок дьямылу, интеллигент, кыскарта айтса дьянысла бойында бар болорун кичеер, ёскёзинде онын кереги дьок деген кижинин психологиязын, темиккенин, шюултезин алгылайт.

Бу участок дьерде мен ээ болзом, ёскёзинде менин керегим дьок, ёскёзи аштаза карында дьякшы, мен бойымнын ажымды баалап садарым. Мен врач, инженер, юредючи, служащй болуп, дьеримде турзам, ёскёзинде менин керегим дьок. Айса болзо, дьёёжёлюлердин дьянына дьянажып, дьярамзып, бойымнын дьеримнен астыкпазым, айса болзо буржуй боло берерим. Ондый психология, ондый санаа коммунисте болбос учурлу.

Качан ишмекчилер ле крестьяндар, бис бойыбыстын кючнбисле бойыбысты коруурын, дьяны общество бюдюрерин билип турганыбысты кёргюскен сонында, олло тушта дьяны коммунистический воспитание, эксплуататорлорло тартыжар воспитание, пролетариатла бир союзка биригип, эгоистарла, оок собственниктерле, мен бойым астамга дьединзем, ёскёлёринде менин кандыйда керегим дьок деген психологияла база темигериле тартыжар воспитание дьяныла башталды.

Дьийт, ёзип турган юе коммунизмга канайып юренер деген суракка кару шак мында туру.

Ол бойынын юредюзинин, воспитаниезинин ле образованиезинин кажыла алтамын пролетариаттын ла колкючиле дьаткандардын азыйгы эксплуататорский обществоло удурлашкан юзюк дьок тартыжузыла дьянысла колбозо, коммунизмга юренер агралу.

Качан биске нравственность керегинде куучындагандарда, бис айдадыс: коммунисттерге нравственность бастыра бу бириккен солидарный дисциплинада ла эксплуататорлорло удурлашкан сознательный массовый тартыжуда—деп. Бис чагына турар нрав-

Ственностько бютпей турубыс, нравственность керегинде кандый-ла чёрчөктёрдин мекезин коскорып дьадыбыс.

Нравственность албаты обществого ёрё кёдюринерге, трудтын эксплуатациязынан айрыларга керектү.

Муны бюдюрерине, буржуазияла дьалтамыр дьок, дисциплинированный тартыжулу обстановкада, сознательный улус болорына баштаган дьиит юе керек. Бу тартыжуда ол чек коммунисттер воспитывать эдип алар, бу тартыжула ол бойынын юредюзинин, образованиезинин ле воспитаниезинин кандыйла алтамын колбоор.

Коммунистический дьашёскюримнин воспитаниези нравственность керегинде кандыйла татучак куучындар ла правилалар ого дьетирип турганынан болор эмес учурлу. Воспитание мында эмес.

Качан улус, оlorдын адалары энелери помещиктердин ле капиталисттердин базынчыгында дьуртап дьатканын кёргёндё, качан оlor бойлары эксплуататорlorго удурлажа тартыжарын баштап тургандарла кожо барып, шырада кожо турушканда, качан оlor, дьенип алганын коруп алары керегинде, бу тартыжуны онон ары ёткюрзе кандый чыгымга турарын, капиталисттер ле помещиктер кандый дьаман ёшту болуп турганын, кёргёнде—ол тушта бу улус ол обстановкада коммунисттер воспитывать эдет.

Коммунистический нравственностьтын тёзёгёзинде коммунизмды тындып, бюдюрери учун тартыжу дьадыры. Коммунистический воспитаниеин, образованиеин ле юредюзинин тёзёлгёзи шак мунда. Коммунизмга канайып юренер деп суракка кару шак мунда.

Юредю, воспитание ле образование дьанысла школго кийдирилген болзо, екпидю дьюрюмнен айрылган болзо, бис ого бютпес эдибис. Ишмекчилер ле крестьяндар помещиктерге ле капиталисттерге базындырганча дьургенде, школдор помещиктердин ле капиталисттердин колында турганда дьашёскюрюмнин юеязи кёс дьок карануй артат.

Бистин школ дьашёскюрюмге юредюзинин тёзёгёлёрин берер учурлу, бойлары коммунистический шююлте бюдюрерин билер эдер учурлу, оlorдон образованный улус бюдюрер учурлу. Ол, улус ондо юренип турганча да, оlorдон эксплуатациядан айрылары учун тартыжуда туружачылар эдер учурлу.

Коммунистический дьашёскюрюмнин союзы коммунистический дьаш юенин союзы болгон адын, ол ло тушта актаар, качан ол бойынын юредюзинин, воспитаниезинин, образованиезинин кажыла алтамын бастыра колкючиле дьаткандардын эксплуататорlorло удурлашкан бастыра тартыжузына туружарыла колбозо. Эмди тургуза Россия сок дьаныс ишмекчи республика болуп артып дьат, бастыра телекейде дезе, азийдагы буржуазный эжи турганын слер билеригер, бис оlorдон уял, биске кажыла учуралда дьаныдан арадайтаны коркудулу болгонын; бис биригерине ле дьаныс санаалу болорына юренипле алзабыс, олло тушта

бис мынан ары тартыжуда дьенерибисти, тынып алала, чыла дьендирбес болорыбысты, слер дьакшы билип туругар.

Айдарда, коммунист болоры—бастыра ёзип турган юени организовать эдери, бириктирери, ол тартыжуда воспитаниени ле дисциплинанын дьозогын кёргюзери. Ол тушта слер коммунистический обществонун зданиезин дьазаарын баштап учына дьетири бюдюрер аргалу болорыгар.

Бу муны ончозына дьарт эдери керегинде, мен слерге темдек айдайын. Бис бойыбысты коммунист деп адап дьадыбыс.

Коммунист ол не?

Коммунист—латын сёс. Коммунист—общий (бастыра) деген сёстөн. Коммунистический общество дегени—кёдирези общий (бастыразынын) дьер, фабриктар общий труд (иш)—коммунизм дегени бу.

Кажыла кижы бойынын хозяйствозын анылу участокто тутса труд общий болор бо? Общий трудты кенетийин бюдюрюп албазын. Ол тенериден тюшпес. Оны иштеп, шыралап бюдюрюп алар керек, ол тартыжуда бюдюп дьат. Мында эски книжка эмес,—книжкага кемде бютпес эди. Мында акту бойынын дьюрюм ченемели.

Качан Колчак ла Деникин Сибирьден ле тюштюктен келип дьадарда, крестьяндар олордын дьанында болгон. Большевиктер ашты кату баала алып турган керегинде большевизм ологго дьарабады. Качан крестьяндар Сибирде ле Украинада Колчактын ла Деникиннин дьанын ченеген сонында, крестьяндарга талдаары дьогын олог билдилер: эмезе капиталистка бар, ол сени помещикке кулга берер, эмезе ишмекчилерди ээчий бас, чын ол кисель дьаратту сют суула молдьобойт, сенен уур тартыжуда темир дисциплиналу, кату турумду болорын некейт, дье сени капиталисттерде ле помещиктерде кул болорынан аргадайт.

Качан, керек дезе, карануй крестьяндарда муны, акту бойлорынын ченемелинде билген сонында, ол тушта олог, уур школды ёткён, сознательный коммунизм дьанына туружачылар болды. Ондый ченемелди коммунистический дьашёскюрюмнин союзы бойынын бастыра ижинин тезёлгёзине салар учурлу.

Бис неге юренер учурлу, азийгы школдон ло азийгы наукадан бис нени алар учурлу, деп сурактарга мен каруны бердим. Ого канайып юренерге керек деп, суракка каруны берейин: школдо иштин кажыла алгамын воспитаниенин, образованиенин ле юредюнин кажыла алтамын бастыра колкючиле дьаткандардын эксплуататорлогго удурлажа тартыжузыла дьагысла юзюлбес колбулу эдип.

Дьаш ёскюрюмнин кажы-бир организациянын иш ченемелинен алган кезек кёргюзюлериле, коммунизмнын воспитаниези канайда барар учурын мен слерге кёрюмдылю эдип кёргюзейин.

Бичик билбесин дьогылтары керегинде ончозы куучындайт. Бичик билбес ороондо коммунистический общество бюдюрюп болбозын слер билеригер. Советский дьан дьакару берери, эме-

зе партия дьарамыкту лозунг чыгарары, эмезе бу керекке керек тоолу талдама ишчилер чыгарары дьетпес. Оны бюдюрер керегинде дьаш юе бойы ол керекти колына тудувар учурлу.

Коммунизм дьашёскюрюмнин союзында турган дьашёскюрюмдер уулдар ла кыстар бу бистин керек, бистин ёзюп дьаткан юеде бичик билбестер дьок болзын деп, бичик билбезин дьогылтарга бис биригип алып деревнеге барарыбыс деп айдарын тургузып дьат. Дьашёскюрюмнин бойы баштанары бу керекке уланзын деп амадап турубыс.

Россияны бичик билбес карануй орооннон тюрген бичик билер эдип албазын слер билеригер; дье дьашёскюрюмнин союзы бу керекти колго алза, бастыра дьашёскюрюм ончолордын тузазына иштезе, ол тушта 400.000 дьииттерди ле кыстарды бириктиргел бу союз коммунистический дьашёскюрюмнин Союзы деп адалар праволу болор. Союзтын база бир задачазы, бойы юредюни биллп алары ла бичик билбезинен карануйынан бойы айрылып болбой турган, дьашёскюрюмге болужары.

Дьашёскюрюмнин союзынын члени болоры, бойынын ижин, бойынын кючин ончозынын керегине берер эдип керекти башкарары. Коммунистический воспитание шак мундый болуп дьат. Дьанысла мундый иште дьиит кижн, дьиит кыс чон коммунист болор. Олор бу иште практический дьенюге дьединзелер, дьанысла ол тушта олор коммунист болор аргалу.

Темдек эдип город дьакалай огородтордо ишти алыгар. Бу коммунистический дьашёскюрюмнин Союзынын задачаларынын бириюзн. Албаты ачаналап дьат, фабриктарда ла заводтордо ачана. Ачанадан аргаданары керегинде, огородторды дьарандырап керек, дье, дьер ижи азыйдагы аайынча болуп дьат.

Айдарда, сознательнозны артык элементтери тегедий улус керекти колго алары керек, ол тушта слер кёрёригер огородтор элбегенин, олордын дьери кенигинин, результады дьаранганын. Коммунистический дьашёскюрюмнин Союзы бу керекте активный туружар учурлу. Кажыла Союз эмди союзтын кажыла ячейказы бу керекти бойынын кереги деп бодоор учурлу.

Коммунистический дьашёскюрюмнин Союзы мергендю группа болуп, кандыйла иште бойынын болыжын дьетирип, бойынын инициативазын, баштамырын кёргюзер учурлу. Союзтын бюдюзн кажыла ишмекчи юредюзин, олордын, айса болзо, ондобойдо турза, юредюзине онын, айса болзо, алган тарыйында бютпейде турза, дье олордын тюрю ижинен, неле кылыктарынан ого чике дьол кёргюзип турган улус деп кёргёдий болор учурлу.

Коммунистический дьашёскюрюмнин Союзы бойынын ижин бастыра бёлуктерде онойып тургузып албаза, онызы ол азыйдагы буржуазный дьолго дьанып турганы болор.

Бистин воспитаниени коммунизмнын юредюзинен чыгып турган баштапкы задачаларды озолодо бюдюрер керегинде, колкючиле дьаткандардын эксплуататорлорло удурлажар тартыжузыла колбулу ёткюрер учурлу.

Союзтын' члендери бойларынын' кажыла чёлё частарын ого-род дьарандыраына, эмезе кандый бир фабрика эмезе заводто дьашёскюрюмнин' юредюзин тезёп онондо ёскёзине ёткюрери.

Бис Россияны тербезен ле уян болгон орооннон' бай ороон эдерге турубыс. Коммунистический дьаш ёскюрюмнин' Союзы бойынын' образованиезин, юредюзин ле воспитаниезин, бойынын' школдоруна бектенбезин, дьюкле коммунистический книгалар ла брошюралар кычыраыла болорзынбазын деп, ишмекчилердин' ле крестьяндардын' ижиле колбооры керектю.

Дьянысла ишмекчилерле крестьяндарла иште кожо турушса, чокумду чон коммунист болуп алар арга бар.

Дьяшёскюрюмнин' Сюзына кирген кажыла кижичи бичикчи болгонун, ого коштой иш эдерге билер болгонун ончозы кёрип тургадый эдер керек. Канайып бис азыйдагы школдон, азыйдагы муштраны чыгара сюрип, ордына сознательный дисциплина тургусканыбысты, канайып кажыла дьаш кижичи субботникке туружарга барып дьатканын, канайып омор, албатыга болужарга, город дьакалай кажыла хэзййствоны кичееп турганын бастыразы кёрзёлё, ол тушта албаты ишке азыйдагы аайынча кёрбёс болор.

Коммунистический дьяшёскюрюмнин' Союзынын' задачазы деревнеде, эмезе бойынын' кварталында мундый керекке болуш тезёёрине кичинек темдек алып дьадым—канайып ару-чекти дьеткилдеери ле аш курсак юлеери.

Капиталистический азыйгы обществодо бу канайып ёткюрюлген?

Кажызыла дьянысла бойына иштеген, мында карыган, эмезе оорулу улус бар эмеш пе, эмезе бастыра хозяйство юй кижинин дьардына базып, онон улам ол базындырган, кулдандырган ай-алгалу болуп туру эмеш пе деп кемде кёрбёйтён. Муныла кем удурлажа тартыжар учурлу? Дьяшёскюрюмнин' союзы, ол айдар учурлу; бис муны башкаландыраыбыс, дьяш улуста тураларга текши дьюрп, ару-чек болорын эмезе аш курсак юлеерин дьеткилдеерине болушкадый отрядтар тезёёрибис, омор бастыра обществого булушка, бойларынын' кючин чике бёлюп иш организованный болор учурун кёргюскилеп организовано иштегилеер.

Эмди бу ёйде 50-ге дьуук дьашту юйеге коммунистический обществоны кёрёрим деп иженерге дьарабас. Бу юйе ёлюп божобойынча болбос.

Эмди бу ёйдё 15 дьашту юйе коммунистический обществоны кёрёр, ол бойы бу обществоны дьазаар.

Онын дьюрюминин' бастыра задачазы, бу обществоны тезёёри болгонун, ол билер учурлу.

Азыйдагы обществодо ишти аңылу биледе бюдюргендер, оны калын албатыны базынган, помещиктер ле капиталисттерден, башка кемде бириктирбеген. Бис кандыйла ишти, ол кандыйда кир-балкашту, уур болзо, кажыла ишмекчи ле крестьян бойын мен-дьяйым иштин' черюзинин' бёлюги, мен дьюрюмди капиталисттердин' ле помещиктердин' болыжы дьофынан бойым бюдо-

пер аргалу, бойым коммунистический эжи тургузар аргалу деп кёргөдий эдип тургузар учурлу.

Коммунистический дьашёскюримнин союзы бастыразын дьаш чагынан ала, он эки дьаштудан ала сознательный дисциплинированный ишке воспитывать эдери керектю.

Эмди тургузылган бу задачаларды шак мунайда иштезе бюдер деп бис ижеңер аргалу.

Бистин дьоксыралган техниканын калганчы дьедингениле дьеткилделер аргалу болорына, ороонды электрофицировать эдерине 10 дьылдан ас эмдес ёй керек деп бодоорго керек.

Айдарда, эмди бу ёйдё 15 дьашту, 10—20 дьылдын кийинде коммунистический обществодо дьадар, юе бойынын юренер бастыра задачазын кажыла деревнеде, кажыла городто дьашёскюрюм кюн сайын общий иштин кандый бир задачазын, сранайла кичинекте болзо, сранайла тегинде болзо, практический бюдюер эдип тургузар учурлу.

Коммунистический обществонын строительствозынын дьенюлю болор кеми кажыла деревнеде бу канча креси болор кеминде, коммунистический мёрёй канча крелю дьаранарында, дьашёскюрюм бойынын ижин бириктирерин билип турган крезин кёргюзеринде болуп дьат.

Коммунистический дьашескюримнин Союзы бойынын кажыла алтамын бу строительство дьенюлю болоры дьанынан кёрипле турза, бириккен, сознательный колкючиле дьаткандар болорына, бис бастыразын бюдюрип алдыбыс па деп бойынан сурапла турза, дьанысла бу узак процессте ол бойынын дьарым миллион члендерин иштин бир черюзине бириктирер, бойына текши кююнзедерине дьединер болуп дьат.

*Молодая гвардия деп ЦК
ВЛКСМ-нын' издательствозы
1938 дь. чыгарган брошурадан'
кёчюрилген.*

Издательство.

Ойрот тилине
М. Качеев кечюрген.

ИИВ. № 107.

Ц. 1940 г.
Акт № 503
Вкладн. л. _____

Ответ. редактор перевода *М. Кызылов.* Техн. редактор *А. Хахалин*
Славо в производство 15/V-39 г. Подписано к печати 26/III-40 г. Формат
60×92¹/₁₆. 1¹/₁ п. л. Объем ³/₄ б. л. (тип.зн. в 1 п.л. 43700 зн.) Упол. облито
№ Б-63. Тираж 3000 экз. Заказ № 1280.

Г. Ойрот-Тура, тш. им. Клары Цеткин, Социалистическая, 20-а.

28024

15 ккч.
коп.

Ойрот.
| 3-31.

В. И. ЛЕНИН
ЗАДАЧИ
СОЮЗОВ МОЛОДЕЖИ
Речь на III съезде
РКСМ
на ойротском языке